

Daňové asignace

Obsah:

ÚVOD	4
DAŇOVÁ ASIGNACE JAKO JEDNA Z FOREM PODPORY PRO NEZISKOVÝ SEKTOR	5
EKONOMICKÉ NÁKLADY A PŘÍNOSY DAŇOVÝCH ASIGNACÍ.....	6
VÝHODY A NEVÝHODY DAŇOVÉ ASIGNACE.....	8
VÝHODY	8
NEVÝHODY	9
DAŇOVÉ ASIGNACE VE VYBRANÝCH ZEMÍCH	10
ITÁLIE	10
LITVA.....	11
MAĎARSKO	11
POLSKO	12
RAKOUSKO	13
RUMUNSKO	14
SLOVENSKO.....	14
ZÁVĚR	16
ZDROJE.....	17

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: STUDIE
Název: Daňové asignace	Typ edice: online, ISSN 2533-4131
Autoři: Smetanková, D.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1
Číslo: Srovnávací studie č. 2.106	První vydání edice: červenec 1991
Datum: květen 2018	Frekvence vydání edice: nepravidelná
Klíčová slova:	Zaměření: srovnávací a analytické studie zpracované pro členy Parlamentu České republiky
Daňové asignace; dárcovství; filantropie; daně; DPPO;	Jazyk: CZ
DPFO; dary; neziskové organizace; neziskový sektor;	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny,
círky; financování neziskových organizací	Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Shrnutí

Daňová asignace je jeden ze způsobů financování neziskového sektoru, jenž byl prvotně zaveden v zemích jižní Evropy jako způsob financování katolické církve. Jako forma financování neziskového sektoru byl zaveden a zpopularizován až v zemích střední a východní Evropy, a to v době kdy se v těchto zemích začínal neziskový sektor teprve rozvíjet. V předložené práci je daňová asignace analyzována jako jeden ze způsobů státní podpory financování neziskového sektoru a ve vztahu k dalším: dotace a daňové zvýhodnění darů. Rovněž jsou analyzovány ekonomické dopady daňové asignace a také výhody a nevýhody jejího zavedení. V poslední části práce přináší přehled a komparaci modelů daňové asignace v jednotlivých zemích kde byla zavedena a také příklad Rakouska, kde daňová asignace zavedena není, ale existuje tam církevní daň, jež může být zaměňována s asignací.

Tax assignation (also tax designation or tax percentage philanthropy) is one of the methods for the state to support the non-profit sector. Others are e.g. tax reliefs on donations or state subsidies to NGOs. By tax assignation a taxpayer determines to which NGO his contribution (usually 1 to 2% of income tax) should be assigned. First countries that introduced tax assignation, as a form of financing of the Catholic Church, were Italy and Spain. Nowadays, tax assignation is implemented mainly in the CEE countries. The study (what study?) analyses tax assignation as a one form of financing non-profit sector together with other forms. It provides an analysis of its economic impacts, benefits and negatives. The last part focuses on comparing different models of tax assignation in selected EU states.

Obsah

ÚVOD.....	3
DAŇOVÁ ASIGNACE JAKO JEDNA Z FOREM PODPORY PRO NEZISKOVÝ SEKTOR	5
EKONOMICKÉ NÁKLADY A PŘÍNOSY DAŇOVÝCH ASIGNACÍ.....	6
VÝHODY A NEVÝHODY DAŇOVÉ ASIGNACE	8
VÝHODY	8
NEVÝHODY	9
DAŇOVÉ ASIGNACE VE VYBRANÝCH ZEMÍCH	10
ITÁLIE.....	10
LITVA	11
MAĎARSKO.....	11
POLSKO.....	12
RAKOUSKO.....	13
RUMUNSKO	14
SLOVENSKO	14
ZÁVĚR	16
ZDROJE	17

Úvod

Daňová asignace¹ je jeden ze způsobů jak financovat neziskový sektor. Představuje nástroj, pomocí něhož může poplatník (daně z příjmů) sám předem rozhodnout o použití části své odváděné daně. Poplatník neodvádí část své daně státu, ale poskytne ji vybranému subjektu, který je předem stanoven (církvi, občanskému sdružení, nadaci, neziskové organizaci apod.). Asignace jsou vázány vždy na daň z příjmů, a to většinou fyzických osob, v některých zemích také právnických osob.² Někteří autoři připomínají nutnost rozlišovat mezi daňovou asignací a filantropií. Daňová asignace není filantropie, jedná se o daňovou redistribuci, při které se na rozhodování podílejí samotní daňoví poplatníci.³ Zavádí tak do systému zastupitelské demokracie prvky přímého rozhodování občanů.⁴

Daňová asignace představuje dodatečný zdroj příjmů především pro neziskové organizace, ale také církve, nebo jednotlivce. Ve většině zemí se konkrétně jedná o možnost v daňovém přiznání věnovat stanovené procento daně (roční zaplacené daně z příjmů fyzických osob (FO) nebo taky právnických osob (PO)) konkrétní organizaci (nebo církvi apod.).⁵ Nejedná se tedy o daňové úlevy (např. v souvislosti s dary), nebo o další daň (např. tzv. církevní daň v Německu nebo Rakousku), ale přímo o věnování části již zaplacené daně. Daňový výnos státu je tak nižší.⁶ Daňové asignace se v tomhle ohledu podobají dotacím s tím, že o jejich využití rozhodují sami daňoví poplatníci. Nakládání s asignovanými prostředky rovněž podléhá kontrole ze strany státu. Na rozdíl od dotace nemusí být však tyto prostředky využity na konkrétní účel. Konkrétní podoba asignací v jednotlivých zemích se liší.

Daňovou asignaci zavedly dosud především země střední a východní Evropy. Daňovou asignaci tak mají zavedenou v Maďarsku (1+1 %)⁷, Litvě (2+1 %)⁸, Polsku (1 %), Rumunsku (2 %) a na Slovensku (1 %/2 %/3 %)⁹. Tři z těchto pěti zemí zavedly daňové asignace jako náhradu za daňové úlevy na dary (jež ve výsledku mohly přinést neziskovému sektoru více peněz).¹⁰

Česká republika je jedinou zemí V4, která tento nástroj zaveden nemá, i když již byly zaznamenány pokusy o jeho zavedení. V roce 2001 byl na jednání Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR předložen poslanecký návrh na zavedení daňových asignací, jenž však nezískal podporu a byl

¹ Tax assignation, tax designation někdy také tax philanthropy.

² Palán, J., Daňové asignace v evropských zemích a USA, Parlamentní institut, č. 621, červen 2003.

³ Otavová, M., Solilová, V., Grásgruber, M., Would be appropriate to introduce a tax assignation in the Czech Republic? [online]. Enterprise and the Competitive Environment 2014 conference, ECE 2014, 6–7 March 2014, Brno, Czech Republic, Procedia Economics and Finance 12 (2014) 498 – 507. [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z https://ac.els-cdn.com/S2212567114003724/1-s2.0-S2212567114003724-main.pdf?_tid=8ca3b5f9-21bd-4832-ba5b-cc947be674df&acdnat=1526302038_d6ffd16b9587a085aef4e19d57700e65

⁴ Bárta, J., Daňové asignace – přínos, či riziko? [online]. Nadace VIA pro časopis GRANTIS 5/2004, © ICN, o.p.s. [cit. 15. 5. 2018]. Dostupné z http://www.neziskovsky.cz/clanek/852/projekty_530_533/_nezobrazovane-clanku_knihovna_archivcz/052004-danove-asignace-%E2%80%93-prinos-ci-riziko/

⁵ Příbyl, J., Daňové asignace v České republice [online]. Katedra veřejných financí, VŠE 2007 [cit. 3. 5. 2017]. Dostupné z http://kvf.vse.cz/storage/1168943740_sb_pribyl.pdf

⁶ Na daňové asignace je však potřeba se dívat jako na součást daňového systému, tedy např. ve vztahu k typu zdanění (progresivní nebo lineární). Země, které nemají zavedenou možnost daňové asignace, mohou mít také zavedeny jiné nástroje ve svém daňovém systému, pomocí kterých je financován neziskový sektor.

⁷ V rámci daňové asignace může daňový poplatník věnovat 1 % daně neziskovému sektoru a další 1 % daně církvím.

⁸ V Litvě je v současnosti možné asignovat 2 % daně neziskovému sektoru a navíc 1 % daně politickým stranám.

⁹ V současnosti na Slovensku může asignovat fyzická osoba 2 % (případně za jistých podmínek 3 %) a právnická osoba 1 % případně 2 %. Podmínky jsou vysvětleny níže v části studie věnované daňové asignaci na Slovensku.

¹⁰ Příbyl, J., Daňové asignace v České republice [online]. Katedra veřejných financí, VŠE 2007 [cit. 3. 5. 2017]. Dostupné z http://kvf.vse.cz/storage/1168943740_sb_pribyl.pdf

zamítnut.¹¹ V roce 2005 byl v rámci novely zákona o daních z příjmu předložen také poslanecký pozměňovací návrh, jež zaváděl možnost asignací, nebyl však přijat.¹²

V některých zemích západní Evropy (ve Španělsku, nebo Itálii) fungují daňové asignace primárně jako způsob financování církví, avšak postupně byly rozšířeny. Jako první zavedlo tuto možnost již v roce 1988 Španělsko, a to na základě smlouvy s Vatikánem, jež obsahovala dohodu o přechodu financování katolické církve systémem přímých státních dotací k systému tzv. církevní daně.¹³ Následně byla zavedena možnost daňové asignace také jiným subjektům na sociální účely. V současnosti může daňový poplatník rozhodnout o 0,7 % DPFO, které může být věnováno na podporu katolické církve a/nebo na sociální účely. Daňový poplatník však již nerozhoduje o rozdělení financí pro konkrétní organizace.¹⁴

V Itálii funguje daňová asignace od roku 1990. Původně daňový poplatníci rozhodovali o přidělení 0,8 % (*otto per mille*) daně z příjmu některé z církví (bez ohledu na to, jestli byly členem dané církve) náboženské společnosti. Postupně byla zavedena možnost asignace dalších 0,5 % neziskovým organizacím a 0,2 % politickým stranám a na kulturu.

Daňová asignace jako jedna z forem podpory pro neziskový sektor

Daňová asignace je jednou z forem, jak podpořit neziskový sektor sektorem veřejným. Mezi další formy patří především různé způsoby daňových úlev (osvobození od daně, preferenční režimy, daňové odpočty a daňové slevy) a samozřejmě primárním zdrojem podpory jsou dotace veřejného sektoru. Na tyto tři formy lze nahlížet z pohledu státu, daňového poplatníka a také neziskové organizace. Rozdíl mezi dotací, nějakou formou daňové úlevy nebo daňovou asignací je možné nalézt např. v různé míře vlivu státu, a také v různé míře zainteresovanosti a daňové stimulaci poplatníka.¹⁵

Tabulka 1: Charakter veřejné podpory neziskových organizací

Forma podpory	Vliv státu	Zainteresovanost poplatníka	Daňová stimulace poplatníka
<i>Daňová úleva z titulu daru</i>	Nízký – nepřímo prostřednictvím daňové kontroly	Vysoká – musí vynaložit vlastní prostředky	Různá, podle systému zdanění
<i>Asignace</i>	Vyšší – nerozhoduje o udělení, ale kontroluje užití	Nižší – vynakládá v podstatě cizí prostředky	Relativně vysoká – sám nemusí přinést žádnou oběť
<i>Dotace</i>	Vysoký – rozhoduje o udělení dotace a kontroluje její užití	-	-

Zdroj: Příbyl, J., Daňové asignace v České republice, 2007

¹¹ Návrh zákona o asignacích [online]. ST č. 1194/2001, Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 1998-2002 [cit. 30. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=1194>

¹² Pozměňovací a jiné návrhy k tisku 1040 [online]. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2002-2006, ST 1040/2005 [cit. 16. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=1040&ct1=2>

¹³ Kolář, P., Postavení církví ve vybraných zemích Evropy, Parlamentní institut, Informační studie č. 5.159, září 2000.

¹⁴ Gbierno de España: Tax assignment in Income Tax [online]. Agencia Tributaria [cit. 28. 5. 2018]. Dostupné z http://www.agenciatributaria.es/AEAT.internet/en_gb/Inicio/La_Agencia_Tributaria/Campanas/Campanas/_com_p_Renta/ INFORMACION/Ayuda/ Preguntas_frecuentes_generales_sobre_el_IRPF_/La_asignacion_tributaria_en_e_Limpuesto_sobre_la_Renta.shtml

¹⁵ Charakter veřejné podpory neziskových organizací z hlediska vlivu státu, zainteresovanosti a daňové stimulace poplatníka analyzoval ve svém článku J. Příbyl. Viz Příbyl, J., Daňové asignace v České republice [online]. Katedra veřejných financí, VŠE 2007 [cit. 3. 5. 2017]. Dostupné z http://kvf.vse.cz/storage/1168943740_sb_pribyl.pdf

Z tabulky výše vyplývá, že daňové asignace dávají sice ve srovnání s dotací větší vliv daňovému poplatníkovi, který může sám rozhodnout o alokaci daně, tedy o přerozdělení cizích prostředků a jeho daňová stimulace je tudíž vysoká. Na druhou stranu, jelikož se jedná o přerozdělení cizích prostředků, je zainteresovanost poplatníka nižší než v případě poskytnutí přímého daru, kdy musí sám ze svých peněz organizaci podpořit, tudíž musí opravdu považovat danou organizaci za prospěšnou.¹⁶

Při daňové asignaci má stát vyšší kontrolní pravomoc než při daňové úlevě z titulu darů¹⁷, více méně stejnou jako v případě dotací, avšak u dotací stát také rozhoduje, komu je poukáže. U daňové asignace však může stát určit podmínky využití poukázaných peněz např. stanovením lhůt pro jejich využití, stanovením okruhu příjemců¹⁸ apod. Rozhodnutí jakou formu podpory neziskových organizací využít je politickým rozhodnutím s ohledem ke sledovaným cílům.

Ekonomické náklady a přínosy daňových asignací

Při zavedení daňové asignace je možné rozlišit tři základní scénáře zavedení daňových asignací. Na jejich základě je možné posoudit případný dopad na daňové poplatníky, stát a neziskové organizace. V prvním scénáři jsou po zavedení daňové asignace ponechány dotace neziskovému sektoru ve stejné výši, rovněž je ponechána možnost daňových výhod pro dary (daňová sleva, či daňový odpočet). V případě druhého scénáře dojde k omezení poskytnutých dotací, ale daňové zvýhodnění pro dary zůstanou. Dotace přitom představují podle odhadů až 60 % všech zdrojů financí u velkého množství neziskových organizací.¹⁹ Nakonec třetí scénář představuje zavedení daňových asignací a kompenzaci výpadku financí v rozpočtu omezením nebo zrušením daňového zvýhodnění darů.²⁰

¹⁶ Otavová, M., Solilová, V., Grásgruber, M., Would be appropriate to introduce a tax assignation in the Czech Republic? [online]. Enterprise and the Competitive Environment 2014 conference, ECE 2014, 6–7 March 2014, Brno, Czech Republic, Procedia Economics and Finance 12 (2014) 498 – 507. [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z https://ac.els-cdn.com/S2212567114003724/1-s2.0-S2212567114003724-main.pdf?_tid=8ca3b5f9-21bd-4832-ba5b-cc947be674df&acdnat=1526302038_d6ffd16b9587a085aef4e19d57700e65

¹⁷ Při daňové úlevě u darů uplatňuje stát nejméně svou kontrolní pravomoc, a to na straně daňového poplatníka, jež musí správně uplatnit slevu. Věnované prostředky a jak s nimi organizace naloží, již kontrolovány nejsou. Kontrola může být vykonána např. v souvislosti s darovací daní, jež však v některých zemích není zavedena. Příbyl, J., Daňové asignace v České republice [online]. Katedra veřejných financí, VŠE 2007 [cit. 3. 5. 2017]. Dostupné z http://kvf.vse.cz/storage/1168943740_sb_pribyl.pdf

¹⁸ Daňové asignace mohou plynout obvykle stanovenému okruhu organizací, jež jsou např. označeny jako veřejně prospěšné, nebo církvím apod. Tamtéž

¹⁹ Otavová, M., Solilová, V., Grásgruber, M., Would be appropriate to introduce a tax assignation in the Czech Republic? [online]. Enterprise and the Competitive Environment 2014 conference, ECE 2014, 6–7 March 2014, Brno, Czech Republic, Procedia Economics and Finance 12 (2014) 498 – 507. [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z https://ac.els-cdn.com/S2212567114003724/1-s2.0-S2212567114003724-main.pdf?_tid=8ca3b5f9-21bd-4832-ba5b-cc947be674df&acdnat=1526302038_d6ffd16b9587a085aef4e19d57700e65

²⁰ Bárta, J., Daňové asignace – přínos, či riziko? [online]. Nadace VIA pro časopis GRANTIS 5/2004, © ICN, o.p.s. [cit. 15. 5. 2018]. Dostupné z http://www.neziskovky.cz/clanek/852/projekty_530_533/_nezobrazovane-clanku_knihovna_archivcz/052004-danove-asignace-%E2%80%93-prinos-ci-riziko/

Tabulka 2: Tři možné modelové scénáře zavedení daňové asignace

	1. scénář	2. scénář	3. scénář
Výše dotací a grantů	Ponechány	Omezeny	Ponechány
Daňové výhody z titulu poskytnutí daru	Ponechány	Ponechány	Zrušeny nebo zkráceny
Daňová asignace	Možnost 1 % pro DPFO	Možnost 1 % pro DPFO	Možnost 1 % pro DPFO

Zdroj: Otavová, M., Solilová, V., Grásgruber, M., Would be appropriate to introduce a tax assignation in the Czech Republic?

Pro analýzu jsou použity údaje za rok 2016, za který jsou k dispozici údaje ze zprávy „Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů“, kterou připravuje Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. Ze státního rozpočtu byly v roce 2016 poskytnuty nestátním neziskovým organizacím (NO) dotace ve výši 10 873 mil. Kč. Z rozpočtů krajů a hlavního města Prahy byly poskytnuty NO dotace ve výši 2 846,7 mil. Kč, z rozpočtů obcí (bez Prahy) ve výši 3 948,7 mil. Kč a ze státních fondů ve výši 221,0 mil. Kč.²¹ Dohromady tak nestátní neziskové organizace získaly z veřejných rozpočtů finanční prostředky ve výši 17 890 mil. Kč. Celková výše hodnoty darů, na které si v roce 2016 uplatnily fyzické osoby daňový odpočet, byla 1 947 mil. Kč. V případě právnických osob se jednalo o dary v celkové finanční hodnotě 3 905 mil. Kč.²² Pro samotnou analýzu využijeme metodu, kterou použily ve své studii autoři Otavová, Solilová a Grásgruber.²³ První scénář je scénářem velmi optimistickým a v tomto případě by opravdu došlo k navýšení financí, jež mohou neziskové organizace získat. Zároveň by však stát přišel o část finančních prostředků. Uvádí se, že v prvním roce zavedení daňové asignace využije tuto možnost zhruba 30 % daňových poplatníků.²⁴ V takovém případě by došlo k výpadku prostředků veřejných rozpočtů např. v roce 2016 ve výši 468,7 mil. Kč.²⁵ Pokud by daňový poplatník využil zároveň daňový odpočet a daňové asignace, byla by jeho asignovaná část daně nižší, než kdyby využil pouze daňové asignace. Zároveň však využití daňového odpočtu na dary snižuje jeho celkovou daňovou povinnost. Konkrétní dopad závisí na výši příjmu a výši poskytnutých darů, příklad průměrného pracovníka je uveden výše.

Druhý scénář zavedení daňové asignace představuje situaci, kdy stát omezí dotace NNO a zároveň ponechá možnost daňových odpočtů za poskytnuté dary. Jak ukazuje scénář 1, v prvním roce po zavedení asignace by mohlo dojít k výpadku příjmů veřejných rozpočtů ve výši 468,7 mil. Kč. O tuto částku by tak pravděpodobně mohli být sníženy dotace NO. Je však pravděpodobné, že by stát mohl dotace omezit ještě více, a to vzhledem k možnému postupnému navýšování počtu asignujících daňových poplatníků v dalších letech, či v souvislosti s možným nárůstem

²¹ Rada vlády pro nestátní neziskové organizace: Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2016.

²² Finanční správa: Údaje z daňových přiznání: Počet DS, které uplatnily v daňových přiznáních k daním z příjmů za zdaňovací období roků 2011 až 2016 odčitatelnou položku „hodnota daru/darů“ [online] [cit. 15. 5. 2018] Dostupné z <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-danovych-priznani>

²³ Otavová, M., Solilová, V., Grásgruber, M., Would be appropriate to introduce a tax assignation in the Czech Republic? [online]. Enterprise and the Competitive Environment 2014 conference, ECE 2014, 6–7 March 2014, Brno, Czech Republic, Procedia Economics and Finance 12 (2014) 498 – 507. [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z https://ac.els-cdn.com/S2212567114003724/1-s2.0-S2212567114003724-main.pdf?tid=8ca3b5f9-21bd-4832-ba5b-cc947be674df&acdnat=1526302038_d6ffd16b9587a085aef4e19d57700e65

²⁴ Tamtéž

²⁵ Inkaso DPFO za rok 2007 bylo dle údajů Finanční správy ve výši 156 241 mil. Kč, tedy výpadek z veřejných rozpočtů byl vypočten jako $0,3 \cdot 156\,241 \cdot 0,01$.

administrativních nákladů. Proto může být druhý scénář pro NO nevýhodný, jelikož může snížit celkový objem získaných finančních prostředků. Tento scénář by byl výhodnější pro větší NO, jež mohou připravit lepší kampaň a tudíž získat větší množství finančních prostředků na úkor menších NO. Daňový poplatník by byl ve stejné situaci jako v prvním scénáři.²⁶

Ve třetím scénáři zavedení daňové asignace jsou ponechány dotace z veřejných rozpočtů ve stejné výši, avšak je zrušena nebo výrazně omezena možnost daňového dopočtu v souvislosti s poskytnutými dary. Mohlo by tak dojít k výpadku již uvedených 468,7 mil. Kč, na druhou stranu by stát vybral více na daních, jelikož by si poplatníci nemohly uplatnit daňový odpočet. Neziskové organizace by tak mohly získat částku ve výši 468,7 mil. Kč prostřednictvím asignací, na druhou stranu by však přišly o 1 947 mil. Kč na darech v případě, že by došlo k úplnému výpadku darů, ke kterým byl uplatněn daňový odpočet. Podle této modelové situace by se tak celková částka peněz věnovaná NO snížila. I když samozřejmě výše darů by se nemusela tolik snížit a také by mohla být kompenzována vyššími dotacemi státu, který by vybral více na daních. Tento scénář se vzhledem k vývoji v zemích, jež daňové asignace zavedly, jeví nejvíce pravděpodobný. Jako negativum tohoto scénáře pro NO bývá uváděna větší státní kontrola a především negativní vliv na dlouhodobý rozvoj filantropie.²⁷

Administrativní náklady

Daňová asignace má skoro ve všech zemích stejnou podobu, kdy v rámci nějakého formuláře daňový poplatník vyplní subjekt, kterému bude určená část daně poukázána státem. Zde podobnost končí, protože daňové asignace jsou součástí daňového systému a ten se v jednotlivých zemích značně liší.²⁸ Je tudíž těžké odhadnout výši administrativních nákladů, jelikož ta závisí na konkrétní podobě daňového systému a samotné daňové asignace. Je však potřeba počítat s náklady na zaměstnance administrující daňovou asignaci.

Výhody a nevýhody daňové asignace

Výhody

Daňová asignace představuje především další příjem financí pro neziskový sektor (církve, nebo také jednotlivce), jedná se tedy o další nový typ příjmu. Skutečný finanční přínos je však diskutabilní, jelikož závisí na tom, jak bude na zavedení asignací a tedy i způsobený výpadek příjmů do rozpočtů reagovat stát, tedy jestli dojde ke snížení dotací nebo zrušení daňových úlev spojených s dary. Přínos daňové asignace však nemusí být v celkové výši peněz adresovaných neziskovému sektoru, ale v masivní účasti občanů. Assignace tak může zvýšit zájem občanů o neziskový sektor a jejich angažovanost.

Jako přínos daňové asignace bývá dále uváděn pozitivní vliv na rozvoj neziskového sektoru. Assignace může vytvářet dlouhodobé vazby mezi občany a NO, podpořit rozvoj celé občanské společnosti a angažovanost občanů i neziskových organizací, a také zájem obyvatel o neziskový

²⁶ Otavová, M., Solilová, V., Grásgruber, M., Would be appropriate to introduce a tax assignation in the Czech Republic? [online]. Enterprise and the Competitive Environment 2014 conference, ECE 2014, 6–7 March 2014, Brno, Czech Republic, Procedia Economics and Finance 12 (2014) 498 – 507. [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z https://ac.els-cdn.com/S2212567114003724/1-s2.0-S2212567114003724-main.pdf?_tid=8ca3b5f9-21bd-4832-ba5b-cc947be674df&acdnat=1526302038_d6ffd16b9587a085aef4e19d57700e65

²⁷ Bárta, J., Daňové asignace – přínos, či riziko? [online]. Nadace VIA pro časopis GRANTIS 5/2004, © ICN, o.p.s. [cit. 15. 5. 2018]. Dostupné z http://www.neziskovky.cz/clanek/852/projekty_530_533/_nezobrazovane-clanku_knihovna_archivcz/052004-danove-asignace-%E2%80%93-prinos-ci-riziko/

²⁸ Příbyl, J., Daňové asignace v České republice [online]. Katedra veřejných financí, VŠE 2007 [cit. 3. 5. 2017]. Dostupné z http://kvf.vse.cz/storage/1168943740_sb_pribyl.pdf

sektor.²⁹ To byl také primární důvod zavedení asignací v zemích střední a východní Evropy. Asignace může také zlepšit současné „zlé“ vztahy mezi občany a neziskovým sektorem a potvrdit legitimitu neziskových organizací. Pokud by se rozhodla asignovat velká část populace, dala by tím najevo, že považuje neziskový sektor za důležitou a potřebnou část života společnosti.³⁰

Na rozdíl od dotací nemá daňová asignace předepsaný účel, tudíž tyto prostředky může organizace využít jakýmkoliv způsobem, což je pro ni určitě výhodou. Na druhou stranu podléhá daňová asignace kontrole, tedy NO musí uvést, jak využila tyto prostředky, což zvyšuje transparentnost a důvěryhodnost neziskového sektoru.³¹

Nevýhody

Daňová asignace je cizorodým nesystémovým prvkem v daňovém systému a v případě České republiky by mohla ještě více zkomplikovat již tak komplikovaný daňový systém a také zvýšit administrativní náklady (pro všechny účastníky).

Jak již bylo uvedeno v úvodu, v případě daňové asignace se nejedná o filantropii, ale o daňovou redistribuci. Tudíž představuje značný výpadek daňových příjmů pro stát a také její vliv na propojení občana a neziskového sektoru, tedy na vytvoření jakéhosi vztahu dané konkrétní organizace a jejich dárců, je diskutabilní. Daňové asignace administruje stát, a tedy při asignaci nedojde k vytvoření dlouhodobého vztahu mezi danou organizací a občanem, organizace neví, který občan dané procento daně věnoval.

Asignace je rovněž prospěšnější pro větší organizace, které jsou lépe schopny komunikovat ve větších kampaních. Naopak menší organizace, které umí získat peníze od státu formou dotací, mohou na daňové asignaci prodělat. Větší kampaně neziskových organizací však mohou mít také prospěšný dopad a zlepšit komunikaci s veřejností a povědomí o jejich prospěšnosti, avšak peníze mohou být asignovány také organizacím, jejichž prospěšnost je diskutabilní. Rovněž také NO nemůže předpovědět, kolik peněz se jí ve skutečnosti podaří získat, nemůže tak plánovat déle než na jeden rok.

Zavedení daňové asignace má negativní dopad na příjem veřejných rozpočtů a stát ním přichází o část rozhodovací pravomoci. Snížení daňového výnosu pro rozpočet může mít za následek kompenzaci ve formě snížení státních dotací, jež jsou primárním zdrojem příjmů pro většinu neziskových organizací, nebo zvýšením daňové zátěže. Stát může výpadek příjmů kompenzovat také např. zrušením daňových výhod při poskytnutí darů (např. daňových slev nebo odpočtů), k čemuž v některých zemích, kde byla daňová asignace zavedena, došlo.

Samozřejmě pozitivní či negativní dopad zavedení daňových asignací nakonec závisí na tom, jak bude upravena a jaké další změny spolu s ní by byly zavedeny.

²⁹ Otavová, M., Solilová, V., Grásgruber, M., Would be appropriate to introduce a tax assignment in the Czech Republic? [online]. Enterprise and the Competitive Environment 2014 conference, ECE 2014, 6–7 March 2014, Brno, Czech Republic, Procedia Economics and Finance 12 (2014) 498 – 507. [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z https://ac.els-cdn.com/S2212567114003724/1-s2.0-S2212567114003724-main.pdf?_tid=8ca3b5f9-21bd-4832-ba5b-cc947be674df&acdnat=1526302038_d6ffd16b9587a085aef4e19d57700e65

³⁰ Bárta, J., Daňové asignace – přínos, či riziko? [online]. Nadace VIA pro časopis GRANTIS 5/2004, © ICN, o.p.s. [cit. 15. 5. 2018]. Dostupné z http://www.neziskovky.cz/clanek/852/projekty_530_533/_nezobrazovane-clanku_knihovna_archivcz/052004-danove-asignace-%E2%80%93-prinos-ci-riziko/

³¹ Otavová, M., Daňové asignace, In: Daně a právo v praxi 2017/4, Praha: Wolters Kluwer ČR 2017, Sv. 22, s. 32-34. ISSN 1211-7293.

Daňové asignace ve vybraných zemích

Itálie³²

V Itálii je systém trochu komplikovanější a pouze okrajově se podobá daňové asignaci. Daňová asignace zde byla zavedena od roku 1985 jako forma platby církvím.³³ Do té doby katolická církev v Itálii dostávala pravidelný a garantovaný příjem z italského rozpočtu. Tento příjem byl nahrazen právě zavedením daňové asignace, známé pod pojmem *otto per mille – 8/1000*, tedy 0,8 % z daně z příjmu, jež byla povinně odečtena z výsledné daně. Na rozdíl od daňové asignace v jiných zemích se jednalo o povinně odečtenou částku. V případě, že o jejím přidělení poplatník nerozhodne, toto procento se automaticky poměrně rozdělí mezi jednotlivé církve. V současnosti je již také možné věnovat toto procento daně i jiným italským církvím a náboženským společnostem.³⁴

Italský systém byl postupně doplněn o další formy daňové asignace, které již však nejsou povinné. K původnímu 0,8 % daně z příjmu přibyla od roku 2005 možnost asignace 0,5 % daně z příjmu (5/1000) neziskové organizaci, od roku 2014 může daňový poplatník věnovat dalších 0,2 % daně z příjmu (2/1000) politické straně a další 0,2 % daně (2/1000) kulturním organizacím (od roku 2016).³⁵

Mechanismus 5/1000 (tzv. mechanismus *cinque per mille*) pro neziskové organizace musel být původně až do roku 2014 obnovován každý rok. Od roku 2015 byl systém natrvalo včleněn do italského daňového systému. Celková možná výše asignovaných finančních prostředků je však omezena a pro každý rok samostatně stanovena.³⁶ Mezi možné příjemce patří neziskové organizace (v zákonu označované jako tzv. sociální neziskové organizace ONLUS), dobrovolnické organizace, univerzity a výzkumná centra, sociální projekty municipalit, amatérské sportovní organizace, kulturní organizace apod.³⁷ Jednotlivé organizace musí každý rok znovu odeslat žádost (daňové správě) o zařazení na list příjemců daňové asignace, který je každý rok znovu publikován. V roce 2016 bylo alokováno 485 mil. eur (z daňového přiznání z příjmů za rok 2014), ze kterých 68,6 % získaly neziskové organizace, 13,6 % vědecko-výzkumná centra, 12,4 % sanitární výzkumná centra, 3,1 % municipality a 2,3 % sportovní asociace.

Daňový poplatník se může rozhodnout, jestli daň vůbec asigňuje³⁸, jestli ji asigňuje vybrané organizaci nebo projektu, nebo může daň asignovat bez stanovení konkrétního příjemce. Samotná část asignované daně je pak rozdělena prostřednictvím ministerstva hospodářství a financí na základě údajů daňové (finanční) správy. Organizace, které získají financování formou daňové asignace, musí reportovat, na jaké projekty byly finance využity.³⁹

Model daňové asignace (2/1000) politickým stranám měl postupně nahradit a od roku 2017 plně nahradil původní systém financování politických stran. Politické strany mohou získat tyto finanční prostředky, pokud jsou zapsány v příslušném seznamu a aspoň jeden z jejich zástupců byl zvolen

³² Marucci, M., Country report: Italy. In: Strečanský, B., Török, M., ed. Assessment of the Impact of the Percentage Tax Designations: Past, Present, Future. ERSTZE Stiftung Studies, ERSTE Foundation a Centrum pre filantropiu n.o., Vienna, September 2016. s. 76-85, ISBN 978-3-902673-09-1

³³ Legge 20 maggio 1985, n.222 Disposizioni sugli enti e beni ecclesiastici in Italia e per il sostentamento del clero cattolico in servizio nelle diocesi.

³⁴ V případě, že daňový poplatník neuvede, komu chce část daně asigňovat, rozdělí se jeho část poměrně mezi všechny příjemce v poměru, v jakém jsou rozděleny asignované daně, ve kterých byl uveden příjemce.

³⁵ Marucci, M., Percentage Tax Designation in Italy [online]. ISFOL, Presentace Hotel Loft, Bratislava, September 8-9th, 2016 [cit. 16. 5. 2018]. Dostupné z http://isfolo.isfol.it/jspui/bitstream/123456789/1312/1/ISFOL_Marucci_Percentage%20Tax%20Designation%20in%20Italy.pdf

³⁶ Od roku 2015 se jedná o celkový limit ve výši 500 mil. eur.

³⁷ Některé organizace tak mohou dnes využít jak mechanismus 5/1000 i nový mechanismus 2/1000.

³⁸ V případě, že se tak nestane je daň příjmem státního rozpočtu.

³⁹ Tamtéž, s. 77-81

do Poslanecké sněmovny, Senátu nebo Evropského parlamentu. Podle posledních dostupných dat za daňové období 2015 asignovalo část daně politickým stranám pouze 2,7 % daňových poplatníků (v celkové výši 9,6 mil. eur), v prvním roce po zavedení to bylo pouze 0,04 %.

V Itálii pro podporu neziskového sektoru existuje od roku 2005 také možnost odečtu hodnoty daru až do výše 2 % základu daně z příjmu, a to jak pro PO tak pro FO.⁴⁰

Litva⁴¹

Vzhledem k historii země nebyly v minulosti neziskový sektor ani filantropie příliš rozvinuté a po vytvoření nezávislého státu mnoho neziskových společností spoléhalo na zahraniční financování. Vstupem do EU Litva přišla o mnoho zahraničních dárců. Zavedení daňových asignací tedy odpovídalo době a situaci v neziskovém sektoru a mělo podpořit rozvoj filantropie a neziskového sektoru, společně s dalšími nástroji.⁴² Zavedení daňových asignací předcházela kampaň NO, jež se inspirovaly v maďarském systému. Zároveň se zavedením daňových asignací však byla z důvodu obav z výrazného výpadku finančních prostředků ze státního rozpočtu zrušena možnost využití daňových slev pro dárců - fyzické osoby.

Od roku 2004 je v Litvě možné věnovat neziskovým organizacím 2 % z daní z příjmu fyzické osoby.⁴³ Od roku 2012 je možné pomocí daňové asignace věnovat další 1 % daně také politické straně.⁴⁴ Systém je tak možné označit jako 2+1 %.

Částku 2 % daně je možné poukázat vícero neziskovým organizacím (jedné organizaci minimálně 2,9 eur), avšak musí se jednat o takovou neziskovou organizaci, která byla označena jako veřejně prospěšná. Seznam těchto NO je zveřejněn na webu. Kromě soukromých neziskových organizací mohou být příjemci asignované daně také veřejné neziskové organizace jako např. veřejné školy a školky, nemocnice či muzea. Neziskové organizace jsou hlavními příjemci asignací a směřuje k nim polovina asignovaných daní. Výsledky daňové asignace jsou každoročně publikovány. Příjemci asignací je mohou využít na jakýkoliv účel a v Litvě neexistují žádné speciální požadavky na reporting. Samotná asignace probíhá prostřednictvím vyplnění asignačního formuláře.

Maďarsko

Daňovou asignaci zavedlo Maďarsko již v roce 1996⁴⁵, jako první ze zemí střední Evropy a podle vzoru italské *otto per mille*. Daňová asignace se vztahuje pouze na fyzické osoby a původně byla zavedena jako možnost věnovat 1 % daně z příjmu jedné z neziskových organizací, jež byly jako příjemci označeny v zákoně.⁴⁶ Původně seznam neobsahoval jako možné příjemce církve, proto došlo k novelizaci zákona a od roku 1998 byla zavedena možnost věnovat další 1 % daně z příjmu

⁴⁰ Palán, J., Daňové pobídky pro dárců ve vybraných členských státech EU. Parlamentní institut, duben 2011.

⁴¹ Vaidotas, I., Country report: Lithuania, In: Strečanský, B., Török, M., ed. Assessment of the Impact of the Percentage Tax Designations: Past, Present, Future. ERSTZE Stiftung Studies, ERSTE Foundation a Centrum pre filantropiu n.o., Vienna, September 2016. s. 86-89, ISBN 978-3-902673-09-1

⁴² Od roku 2004 mohou litevské NO také podnikat.

⁴³ Asignace byla implementována do právního řádu v roce 2003, a je možné ji využívat od roku 2004.

⁴⁴ Zavedení možnosti asignace jako financování politických stran souviselo se změnou jejich financování. Politické strany již dále nemohly získat finanční prostředky od právnických osob a dary fyzických osob byly omezeny.

⁴⁵ Zákon č. CXXVI/1996 o daních z příjmu umožnil fyzickým osobám asignovat 1 % ze zaplacené daně organizaci na veřejně prospěšné účely a další 1 % případně pro církve. Viz Act CXXVI of 1996, On the Use of Specified Amount of Personal Income Tax in Accordance with the Taxpayer's Instruction [online]. INCL 1996 [cit. 25. 5. 2018] Dostupné z http://www.icnl.org/research/library/files/Hungary/portion_ENG.pdf

⁴⁶ Seznam všech organizací, jež mohou získat 1 % z daně je dostupný online z http://nav.gov.hu/nav/szja1_1/regisztralt_civil_kedvezmenyezettek

církvím.⁴⁷ Neziskové organizace a církve si tak nekonkurují (mechanismus 1+1 %).⁴⁸ Daňová asignace je v podstatě rozpočtovou dotací a její využití pro veřejně prospěšné účely je kontrolováno, nejedná se však o účelovou dotaci.

Samotný proces probíhá tak, že daňový poplatník vyplní asignační formulář, kde vyplní předepsané údaje a také komu daň asiguje. Tento formulář pak odevzdá společně se svým daňovým přiznáním. V případě, že za něj daňové přiznání podává zaměstnavatel, odevzdá poplatník asignační formulář zaměstnavateli. Asignační formulář může být spolu s daňovým přiznáním podán elektronicky. Samotné organizace, v případě, že se chtějí o 1 % daně ucházet, musí prokázat bezdlužnost vůči státu, splnit podmínky stanovené zákonem a předem být registrovány na daňové správě. Problém anonymity dárců (asignujících daňových poplatníků) a nemožnost neziskových organizací rozvíjet s nimi další komunikaci byl vyřešen tak, že od roku 2013 musí asignující daňový poplatník také vyplnit, jestli chce zůstat vůči neziskové organizaci anonymní nebo ne.⁴⁹

Až do roku 2008 celková suma možných asignovaných daní⁵⁰ rostla.⁵¹ Následně, pravděpodobně v důsledku finanční krize (snižování mezd) začala klesat. Nižší objem možných asignovaných peněz v posledních letech je možné vysvětlit změnou daňového systému: přechodu k rovné dani a snížením daňové sazby, tedy snížením objemu daní.⁵²

Polsko⁵³

Polsko zavedlo daňovou asignaci od roku 2004⁵⁴ a daňový poplatníci (fyzické osoby) od té doby mohou věnovat neziskovým organizacím 1 % daně z příjmu. Zavedení mechanismu daňové asignace bylo implementováno jako součást širší reformy týkající se neziskového sektoru, jež byla připravována již od roku 1996. Daňová asignace byla zaváděna nejen s cílem kumulace finančních prostředků pro neziskový sektor, ale také jako forma podpory rozvoje filantropie. Dosažení tohoto cíle pomocí daňové asignace je však, jak bylo uvedeno výše, diskutabilní.

Možnost daňové asignace se vztahuje k daňovým poplatníkům – fyzickým osobám. Příjemci daňových asignací mohou být pouze neziskové organizace, které mají status veřejně prospěšné organizace (*public benefit organization, PBO*). O tento status musí NO požádat a být zapsány do národního soudního rejstříku (*National Court Register*).⁵⁵ Pouze tyto PBO pak mohou být příjemcem prostředků formou daňové asignace. PBO musí rovněž pravidelně předkládat podrobné finanční zprávy ministerstvu odpovědnému za sociální oblast. V případě, že organizace nedodá zprávu včas, ztratí nárok na prostředky z daňových asignací. Aktuální seznam PBO je dostupný

⁴⁷ Seznam registrovaných církví, kterým je možné věnovat 1 % z daně je dostupný online z

http://www.nav.gov.hu/nav/szja1_1/technikai_szamos_kedv

⁴⁸ Jedinou alternativou k církvím je Hungarian National Talent Program, kterému je možné věnovat „druhé“ 1 % daně. CEU: The Power of 1%. [cit. 22. 5. 2018] Dostupné z <https://www.ceu.edu/onepercent>

⁴⁹ Strečanský, B., Török, M., ed. Assessment of the Impact of the Percentage Tax Designations: Past, Present, Future. ERSTZE Stiftung Studies, ERSTE Foundation a Centrum pre filantropiu n.o., Vienna, September 2016. s. 70, ISBN 978-3-902673-09-1

⁵⁰ Tedy 1 % daní rostlo.

⁵¹ V roce 2008 bylo možné asignovat až 70 mil. eur. Strečanský, B., Török, M., ed. Assessment of the Impact of the Percentage Tax Designations: Past, Present, Future. ERSTZE Stiftung Studies, ERSTE Foundation a Centrum pre filantropiu n.o., Vienna, September 2016. s. 71, ISBN 978-3-902673-09-1

⁵² Tamtéž s. 71

⁵³ Wygnański, K., Country report: Poland, In: Strečanský, B., Török, M., ed. Assessment of the Impact of the Percentage Tax Designations: Past, Present, Future. ERSTZE Stiftung Studies, ERSTE Foundation a Centrum pre filantropiu n.o., Vienna, September 2016. s. 90-96, ISBN 978-3-902673-09-1

⁵⁴ Act on Public Benefit Activity and Volunteerism of April 24, 2003

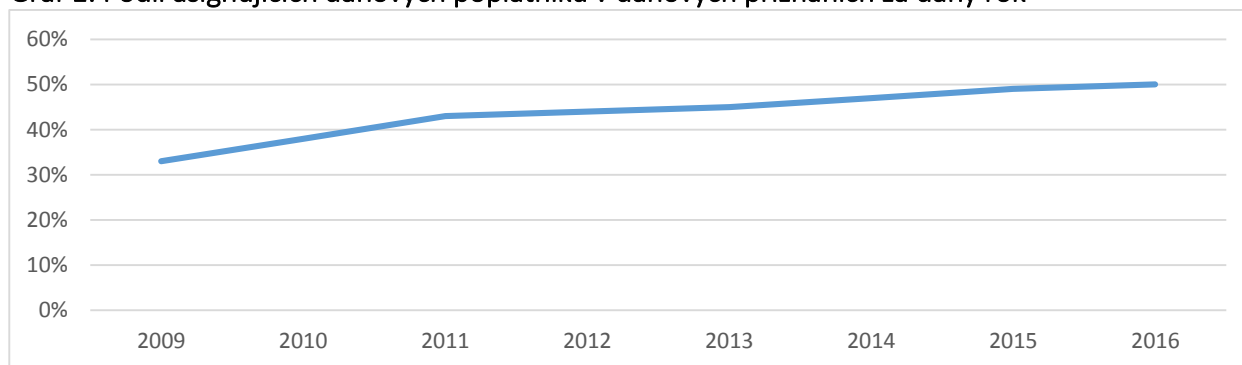
⁵⁵ Aby mohla NO získat status veřejně prospěšné organizace, musí plnit podmínky jako např. provádět veřejně prospěšné aktivity, věnovat své zisky na veřejně prospěšné účely, mít statutární dozorčí orgán atd.

online, přičemž ministerstvo financí každoročně zveřejní seznam PBO a jejich příjmy z daňové asignace.

Samotný postup asignace daně se původně vymykal z obvyklých modelů. Daňový poplatník musel sám výši asignované částky daně vypočítat a následně ji na účet organizace také převést, a to ještě dřív, než podá daňové přiznání. Po převodu poplatník vypsál žádost o vrácení částky 1 % z daně na finanční úřad. Od roku 2008 byl tento proces zjednodušen a o administraci se již stará finanční úřad, poplatník pouze označí příjemce daňové asignace ve svém daňovém přiznání.⁵⁶

Podle dostupných statistik v daňových přiznáních za rok 2016 poukázalo 1 % daně veřejně prospěšným organizacím 50 % daňových poplatníků a tento podíl neustále roste.⁵⁷

Graf 1: Podíl asigujících daňových poplatníků v daňových přiznáních za daný rok

Zdroj: Statystyki. Ministerstwo Finansów. Dostupné z <http://www.finanse.mf.gov.pl/pit/statystyki>

Rakousko

V Rakousku na spolkové úrovni není možnost daňové asignace zavedena. Podobně jako v Německu tam existuje tzv. církevní daň, neboli církevní poplatek (*Kirchenbeitrag*), který na základě zákona o církevním příspěvku (*Kirchenbeitragsgesetz*)⁵⁸ platí členové stanovených církví. K výběru tohoto poplatku jsou oprávněny katolická církev, evangelická církev augsburského vyznání a starokatolická církev. Církev jsou nezávislé jak při stanovení výše tohoto příspěvku tak při jeho výběru a správě.⁵⁹ Tento poplatek si je možné (jako dodatečné výdaje – *Sonderausgaben*) až do výše 400 eur odečíst z daní.⁶⁰

Kromě toho je možné si hodnotu některých darů odepsat ze základu daně z příjmu (*Spendenabsetzbarkeit*). V obecné rovině nejsou dary v Rakousku odečitatelné. Odečíst z daní lze pouze dary stanovené v §4a zákona o dani z příjmu⁶¹, nebo v seznamu rakouského ministerstva financí⁶². Odečitatelné ze základu daně tak jsou dary věnované na výzkum nebo vzdělávání

⁵⁶ Piechota, G., Legislation on Financing Public Benefit Activities form Tax Designation in Poland. International Journal of Not-for-Profit Law/vol. 17, no. 1, March 2015/86

⁵⁷ Statystyki [online]. Ministerstwo Finansów. [cit. 24. 5. 2018] Dostupné z <http://www.finanse.mf.gov.pl/pit/statystyki>

⁵⁸ Kirchenbeitragsgesetz [online]. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupný z <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10009212>

⁵⁹ Kolář, P., Majetkoprávní aspekty vztahu mezi státem a církvemi ve vybraných evropských zemích [online]. Parlamentní institut, studie č. 5.346, duben 2014 [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=99931>

⁶⁰ Bundesministerium für Finanzen: Sonderausgaben [online]. [cit. 30. 5. 2018]. Dostupné z <https://www.bmf.gv.at/steuern/arbeitnehmer-pensionisten/arbeitnehmerveranlagung/sonderausgaben.html>

⁶¹ Einkommensteuergesetz 1988 [online]. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné z <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10004570>

⁶² Bundesministerium für Finanzen: Liste der begünstigten Spendenempfänger [online]. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné z https://service.bmf.gv.at/service/allg/spenden/show_mast.asp

dospělých⁶³, dále také dary konkrétním institucím jako je např. Rakouská národní knihovna, Diplomatická akademie, Archeologický institut atd.⁶⁴ Další instituce (nově např. instituce věnující se ochraně životního prostředí) jsou uvedeny v seznamu ministerstva financí.⁶⁵

Rumunsko⁶⁶

V Rumunsku je možné poukázat část daně neziskovým organizacím formou asignace od roku 2005. Daňově asignovat bylo nejdříve možné pouze 1 % daně a pouze mimovládním neziskovým organizacím. Celkové procento možné asignované daně se v roce 2004 zvýšilo na 2 %. V současnosti je možné poukázat daň také církvím (a náboženským společnostem) a individuálním příjemcům jako soukromá stipendia. Církev a neziskové organizace tak spolu na rozdíl od Maďarska, či Itálie soutěží o balík společných finančních prostředků. Příjemci daňové asignace nemusí plnit žádné speciální stanovené podmínky (kromě registrace) a nemusí podávat zprávy o využití peněz. Rovněž výsledky asignace nejsou zveřejňovány. To může vyvolávat pochybnosti o transparentním využívání peněz a transparentnosti celého systému.

Samotné poukázání daně probíhá pomocí speciálního formuláře, kde se uvede příjemce asignované daně a tento formulář musí být odeslán finanční správě. Finanční prostředky NO pak následně odesílá stát.

Podobně jako v ostatních státech střední na východní Evropy byla daňová asignace zaváděna v čase, kdy se občanská společnost rozvíjela a hledaly se nové možnosti a formy jejího financování, jelikož dárcovství a filantropie nebyly příliš rozvinuté. Přijetí daňové asignace také ovlivnilo působení maďarských organizací. Vzorem pro zavedení byl proto také maďarský model.

Slovensko

Podobně jako v jiných zemích, je potřeba zavedení daňové asignace na Slovensku vidět v širších souvislostech. Doba, ve které byly zavedeny byla obdobím politické a společenské změny po porážce Vladimíra Mečiara ve volbách v roce 1998, která přinesla podporu rozvoje neziskového sektoru, který do té doby nebyl příliš rozvinut.

Na Slovensku byla daňová asignace zavedena v roce 2001 novelizací zákona o daních z příjmů⁶⁷, a to jako možnost poukázání 1 % (minimálně 20 Sk) z daně z příjmů fyzické osoby neziskovému sektoru.⁶⁸ Od té doby se jejich podoba několikrát pozměnila a také byly vyvíjeny snahy a tlaky na její zrušení.⁶⁹ Po zavedení rovné daně ve výši 19 % došlo zároveň ke zrušení možnosti daňových

⁶³ Tedy dary pro univerzity, umělecké vysoké školy, spolkové nebo zemské fondy, rakouská akademie věd, podobné instituce v EU, apod. (§4a Einkommensteuergesetz 1988)

Kolář, P., Majetkoprávní aspekty vztahu mezi státem a církvemi ve vybraných evropských zemích, Parlamentní institut, studie č. 5.346, duben 2014, dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=99931>

⁶⁴ Další instituce přímo uvedené v §4a zákona o dani z příjmu

⁶⁵ Schober, Ch., Pervan, E. et al., Evaluierung der ausgeweiteten steuerlichen Spendenabsatzbarkeit in Österreich [online]. Wirtschaftsuniversität Wien, August 2015 [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné z

https://www.bmf.gv.at/steuern/selbststaendige-unternehmer/einkommensteuer/NPO_SE_Kompetenzzentrum_Endbericht_Spendenabsatzbarkeit_2015.pdf?5b0v5b

⁶⁶ Gheorghe, C., Country report: Romania, In: : Strečanský, B., Török, M., ed. Assessment of the Impact of the Percentage Tax Designations: Past, Present, Future. ERSTZE Stiftung Studies, ERSTE Foundation a Centrum pre filantropiu n.o., Vienna, September 2016. s. 97-99, ISBN 978-3-902673-09-1

⁶⁷ Zákon č. 561/2001 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 366/1999 Z.z. o daniach z príjmov

⁶⁸ Příjemcem mohly být: občanská sdružení, nadace, neinvestiční fondy, neziskové organizace poskytující obecně prospěšné služby, účelová zařízení církví, organizace s mezinárodním prvkem nebo Slovenský červený kříž.

⁶⁹ Např. v roce 2006 navrhoval premiér Robert Fico zrušení možnosti daňové asignace pro právnické osoby, nakonec došlo po dohodě s koaličními partnery pouze ke zpřísnění podmínek. Viz např. Mravcová, J., Fico ustúpil koaličným

výhod při poskytnutí daru⁷⁰ a procento možné daňové asignace bylo zvýšeno na 2 %. Zároveň byla umožněna daňová asignace také právnickým osobám.⁷¹ Od roku 2011 mohou fyzické osoby asignovat 3 %, a to v případě, že v předchozím roce odpracovaly alespoň 40 hodin dobrovolnické práce.⁷²

V současnosti je daňová asignace upravena v zákoně o daních z příjmů.⁷³ Asignovat část daně může jak právnická tak fyzická osoba. Fyzická osoba může asignovat částku 2 % daně z příjmů. V případě, že se jedná o osobu, jenž vykonávala dobrovolnickou činnost v předchozím roce v délce alespoň 40 hodin⁷⁴, může asignovat až 3 % ze své zaplacené daně. Právnická osoba může asignovat zaplacenou daň ve výši 2 % pouze v případě, že ve zdaňovacím období darovala finanční prostředky ve výši minimálně 0,5 % zaplacené daně. Pokud tak neučinila, může asignovat pouze 1 % zaplacené daně z příjmu.

Příjemcem finančních prostředků formou daňové asignace na Slovensku mohou být občanská sdružení, nadace, neinvestiční fondy, neziskové organizace poskytující veřejně prospěšné služby, účelová zařízení církví a náboženských společností, organizace s mezinárodním prvkem, Slovenský Červený kříž, subjekty výzkumu vývoje a Fond rozvoje odborného vzdělávání a přípravy. Podíl zaplacené daně je možné věnovat také příjemci, jež se věnuje ochraně a podpoře zdraví, podpoře a rozvoji sportu, poskytování sociální pomoci, zachování kulturních hodnot, podpoře vzdělávání, ochraně lidských práv, ochraně životního prostředí, vědě a výzkumu a organizování a zprostředkování dobrovolnické činnosti, a to pouze na tuto činnost. Samotné církve na rozdíl od jiných zemí příjemci být nemohou.

Příjemci asignací musí být uvedeni v rejstříku příjemců, jenž vede *Notárska komora SR*. Příjemce nesmí mít nedoplatky na dani, nebo pojistném. Asignované finanční prostředky musí příjemce využít nejpozději do konce roku následujícího po roce, kdy prostředky obdržel. Příjemce, jež získal více než 3 320 eur je povinen do 16 měsíců ode dne zveřejnění ročního přehledu příjemců, zveřejnit přesnou specifikaci použití finančních prostředků z daňové asignace (především výši a účel). Příjemce, jež získal více než 33 tisíc eur z daňových asignací, je povinen zřídit speciální bankovní účet, na kterém povede pouze příjem a výdaje z asignace.

Samotný proces je obdobný jako v jiných zemích: daňový poplatník vyznačí zájem asignace buď v rámci svého daňového přiznání, nebo na zvláštním formuláři. Daňový poplatník – fyzická osoba může asignovat své daně pouze jednomu subjektu, právnická osoba může daň rozdělit mezi vícero NO.

Daňová asignace je na Slovensku poměrně oblíbená, ale její celkový dopad na financování neziskového sektoru je minimální. Tvoří podle odhadů pouze 6 až 10 % příjmů neziskového sektoru.⁷⁵ Jednoznačně nejvíce peněz z asignace získávají na Slovensku nadace.⁷⁶ Dopad daňových asignací na celkové příjmy rozpočtů veřejného sektoru je rovněž minimální a pohybuje se mezi 0,16 % a 0,2 %.

partnerom. Hnonline.sk [online] 23. 11. 2006 [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/150428-fico-ustupil-koalicnym-partnerom>

⁷⁰ Také byly zrušeny některé daňové výjimky pro NO.

⁷¹ Otavová, M., Daňové asignace, In: Daně a právo v praxi 2017/4, Praha: Wolters Kluwer ČR 2017, Sv. 22, s. 32-34. ISSN 1211-7293.

⁷² Změna byla zavedena zákonem o dobrovolnictví č. 406/2011 Z.z.

⁷³ Zákon č. 595/2003 Z.z., o dani z příjmů (§50 Použitie podielu zaplatenej dane na osobitné účely)

⁷⁴ Tuto skutečnost prokazuje na základě písemného potvrzení.

⁷⁵ Molokáč, T., Hagara, E., Dve percentá informácií o asignácii [online]. Ministerstvo financií SR. Bratislava: Inštitút finančnej politiky 2015 [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=10126>

⁷⁶ Viz oficiální finanční statistiky [cit. 24. 5. 2018] zde: Databáza neziskových organizací. Finsat.sk [online] Dostupné z <https://finsat.sk/databaza-neziskoviek?Sort=tax-assig-desc&Tab=tax-assig&PerPage=20>

Tabulka 3: Podíl daňové asignace na příjmech veřejné správy na Slovensku⁷⁷

V mil. eur	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celkové příjmy SR	10 901	12 002	11 830	12 796	12 497	16 234	14 276
Celkové příjmy rozpočtů veřejné správy	21 789	23 658	24 179	26 378	31 407	35 421	35 041
Asignace FO	16	17	19	21	22	24	27
Asignace PO	29	25	26	26	30	33	34
Asignace spolu	44	42	45	47	52	57	62
Podíl asignací na příjmech SR	0,40 %	0,35 %	0,38 %	0,36 %	0,42 %	0,35 %	0,43 %
Podíl asignací na celkových příjmech rozpočtů veřejné správy	0,20 %	0,18 %	0,18 %	0,18 %	0,17 %	0,16 %	0,18 %

Zdroj: Státní závěrečné účty: MF SR, Dostupné z <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3557>

Daňové asignaci na Slovensku je vytýkána nižší transparentnost, jež zhoršuje přehled o využití věnovaných finančních prostředků, celkovém financování a činnosti neziskových organizací. Asignace je taky nerovnoměrně rozdělena: Deset procent nejlépe vydělávajících osob a deset procent nejziskovějších firem rozhoduje o 90 % asignovaných daňových prostředků. O polovině daňové asignace se rozhoduje v Bratislavském kraji. Alokace prostředků pomocí daňové asignace tak pravděpodobně neodpovídá celospolečenským potřebám. Daňová asignace na Slovensku je charakterizována také vysokým podílem firemních nadací a neziskových organizací. Které získávají finanční prostředky téměř výlučně od „svých“ zakládajících právnických osob.⁷⁸

Závěr

Daňová asignace je koncept, který je typický především pro země střední a východní Evropy. I když první asignace byla zavedena ve Španělsku a Itálii, jednalo se pouze o formu financování katolické církve a až postupně se model rozšířil o další účely. Ze zemí střední a východní Evropy bylo průkopníkem Maďarsko a jeho model byl následně inspirací pro ostatní státy. Daňová asignace byla v těchto zemích zaváděna v 90. letech nebo začátkem tisíciletí a většinou reagovala na počáteční rozvoj občanské společnosti a filantropie. Ta je v současnosti v České republice již na vysoké úrovni.

Analýzu zavedení daňové asignace je těžké provést, jelikož daňová asignace je jenom jednou součástí celkového modelu financování neziskového sektoru a také součástí celkového daňového systému. Neziskové organizace lze v současnosti financovat třemi základními způsoby: formou dotací, darů a pomocí asignací. Konkrétní dopad zavedení daňové asignace tak závisí na tom, v jaké míře bude stát dále podporovat soukromé dárcovství a poskytovat dotace. Výslední vliv na státní rozpočet a také na financování neziskového sektoru také závisí na konkrétní podobě asignace, jež

⁷⁷ V tabulce je uveden podíl daní k celkovým příjmům veřejných rozpočtů, jelikož DPFO není příjmem státního rozpočtu. „Od roku 2005 je daň z příjmů fyzických osob podielovou daňou. V zmysle zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa výnos dane prerozdeľuje stanoveným mechanizmom medzi obce a vyššie územné celky. Od roku 2016 sa celý výnos dane prerozdeľuje medzi obce a vyššie územné celky. Podiel obcí na výnose dane z príjmov fyzických osôb sa zvýšil na 70 %. Vyšším územným celkom pripadá zvyšných 30 % z výnosu. Na účte štátneho rozpočtu zostávajú priebežne len časti výnosu dane z dôvodu posunu medzi pripísaním dane na účet ŠR a jej prevedením na obce a vyššie územné celky.“ Návrh štátneho závěrečného účtu SR za rok 2016 [online]. s. 29. [cit. 29. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11458>

⁷⁸ Molokáč, T., Hagara, E., Dve percentá informácií o asignácii. Ministerstvo financií SR. Bratislava: Inštitút finančnej politiky 2015 [cit. 14. 5. 2018] Dostupné z <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=10126>

je ve své podstatě stejná ale v některých důležitých aspektech se v jednotlivých zemích, jež ji zavedly, liší. Rozhodnutí, jakou formu podpory neziskových organizací využít, je politickým rozhodnutím s ohledem ke sledovaným cílům.

Zdroje

- Act CXXVI of 1996, On the Use of Specified Amount of Personal Income Tax in Accordance with the Taxpayer's Instruction [online]. INCL 1996 [cit. 25. 5. 2018] Dostupné z http://www.icnl.org/research/library/files/Hungary/portion_ENG.pdf
- Bárta, J., Daňové asignace – přínos, či riziko? [online]. Nadace VIA pro časopis GRANTIS 5/2004, © ICN, o.p.s. [cit. 15. 5. 2018]. Dostupné z http://www.neziskovky.cz/clanek/852/projekty_530_533/_nezobrazovane-clanku_knihovna_archivcz/052004-danove-asignace-%E2%80%93-prinos-ci-riziko/
- Bundesministerium für Finanzen: Liste der begünstigten Spendenempfänger [online]. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné z https://service.bmf.gv.at/service/allg/spenden/show_mast.asp
- Bundesministerium für Finanzen: Sonderausgaben [online]. [cit. 30. 5. 2018] Dostupné z <https://www.bmf.gv.at/steuern/arbeitnehmer-pensionisten/arbeitnehmerveranlagung/sonderausgaben.html>
- CEU: The Power of 1% [online]. [cit. 22. 5. 2018] Dostupné z <https://www.ceu.edu/onepercent>
- Databáza neziskových organizací. Finsat.sk [online]. Dostupné z <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek?Sort=tax-assig-desc&Tab=tax-assig&PerPage=20>
- Einkommensteuergesetz 1988 [online]. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné z <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10004570>
- Finanční správa: Údaje z daňových přiznání: Počet DS, které uplatnily v daňových přiznáních k daním z příjmů za zdaňovací období roků 2011 až 2016 odčitatelnou položku „hodnota datu/darů" [online] [cit. 15. 5. 2018] Dostupné z <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-danovych-priznani>
- Gbierno de España: Tax assignment in Income Tax [online]. Gbierno de España. Agencia Tributaria [cit. 28. 5. 2018]. Dostupné z http://www.agenciatributaria.es/AEAT.internet/en_gb/Inicio/La_Agencia_Tributaria/Campanas/Campanas_comp_Renta/INFORMACION/Ayuda/Preguntas_frecuentes_generales_sobre_el_IRPF/La_asignacion_tributaria_en_el_Impuesto_sobre_la_Renta.shtml
- Kirchenbeitragsgesetz [online]. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupný z <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10009212>
- Kolář, P., Majetkoprávní aspekty vztahu mezi státem a církvemi ve vybraných evropských zemích [online]. Parlamentní institut, studie č. 5.346, duben 2014 [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=99931>
- Kolář, P., Postavení církví ve vybraných zemích Evropy. Parlamentní institut, Informační studie č. 5.159, září 2000.
- Marucci, M., Percentage Tax Designation in Italy [online]. ISFOL, Presentace Hotel Loft, Bratislava, September 8-9th, 2016 [cit. 16. 5. 2018]. Dostupné z

http://isfoloia.isfol.it/jspui/bitstream/123456789/1312/1/ISFOL_Marucci_Percentage%20Tax%20Designation%20in%20Italy.pdf

- Molokáč, T., Hagara, E., Dve percentá informácií o asignácii [online]. Ministerstvo financií SR. Bratislava: Inštitút finančnej politiky 2015 [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=10126>
- Mravcová, J., Fico ustúpil koalíčným partnerom. Hnonline.sk [online] 23. 11. 2006 [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/150428-fico-ustupil-koalicnym-partnerom>
- Návrh štátneho záverečného účtu SR za rok 2016 [online]. s. 29. [cit. 29. 5. 2018] Dostupné z <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11458>
- Návrh zákona o asignáciách [online]. ST č. 1194/2001, Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 1998-2002 [cit. 30. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=1194>
- Otavová, M., Solilová, V., Grásgruber, M., Would be appropriate to introduce a tax assignation in the Czech Republic? [online]. Enterprise and the Competitive Environment 2014 conference, ECE 2014, 6–7 March 2014, Brno, Czech Republic, Procedia Economics and Finance 12 (2014) 498 – 507. [cit. 14. 5. 2018]. Dostupné z https://ac.els-cdn.com/S2212567114003724/1-s2.0-S2212567114003724-main.pdf?tid=8ca3b5f9-21bd-4832-ba5b-cc947be674df&acdnat=1526302038_d6ffd16b9587a085aef4e19d57700e65
- Otavová, M., Daňové asignace, In: Daně a právo v praxi 2017/4, Praha: Wolters Kluwer ČR 2017, Sv. 22, s. 32-34. ISSN 1211-7293.
- Palán, J., Daňové asignace v evropských zemích a USA, Parlamentní institut, č. 621, červen 2003.
- Palán, J., Daňové pobídky pro dárce ve vybraných členských státech EU. Parlamentní institut, duben 2011.
- Piechota, G., Legislation on Financing Public Benefit Activities form Tax Designation in Poland. International Journal of Not-for-Profit Law/vol. 17, no. 1, March 2015/86
- Příbyl, J., Daňové asignace v České republice [online]. Katedra veřejných financí, VŠE 2007 [cit. 3. 5. 2017]. Dostupné z http://kvf.vse.cz/storage/1168943740_sb_pribyl.pdf
- Pozměňovací a jiné návrhy k tisku 1040 [online]. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2002-2006, ST 1040/2005 [cit. 16. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=1040&ct1=2>
- Rada vlády pro nestátní neziskové organizace: Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2016.
- Statystyki [online]. Ministerstwo Finansów [cit. 24. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.finance.mf.gov.pl/pit/statystyki>
- Schober, Ch., Pervan, E. et al., Evaluierung der ausgeweiteten steuerlichen Spendenabsatzbarkeit in Österreich [online]. Wirtschaftsuniversität Wien, August 2015 [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné z https://www.bmf.gv.at/steuern/selbststaendige-unternehmer/einkommensteuer/NPO_SE_Kompetenzzentrum_Endbericht_Spendenabsatzbarkeit_2015.pdf?5b0v5b

- Strečanský, B., Török, M., ed., Assessment of the Impact of the Percentage Tax Designations: Past, Present, Future. ERSTZE Stiftung Studies, ERSTE Foundation a Centrum pre filantropiu n.o., Vienna, September 2016. s. 76, ISBN 978-3-902673-09-1.
- Zákon č. 561/2001 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 366/1999 Z.z. o daniach z príjmov
- Zákon č. 595/2003 Z.z., o dani z príjmov